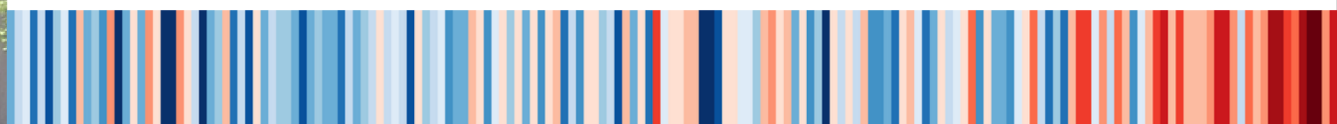

Strategia klimatyczno-ekologiczna Uniwersytetu Jagiellońskiego do 2030

Zrównoważony rozwój, ochrona środowiska naturalnego oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu należą do największych i najpilniejszych wyzwań XXI wieku.

Uniwersytet Jagielloński działa zgodnie z Konstytucją RP oraz realizuje zadania związane z osiągnięciem celu neutralności klimatycznej i węglowej Unii Europejskiej do 2050 r. i porozumienia paryskiego. W myśl *Strategii Rozwoju Uniwersytetu Jagiellońskiego do 2030 r.* (Cel V. pkt. 4) Uczelnia odpowiada na globalne wyzwanie, jakim jest przeciwdziałanie zmianom klimatycznym i ochrona środowiska naturalnego, dąży do rozwijania odpowiedzialnych i efektywnych działań wspólnoty akademickiej w promowaniu i kształtowaniu postaw obywatelskich, działa na rzecz poprawy jakości życia i zdrowia człowieka oraz ochrony zasobów naturalnych i klimatu. Wspólnie z uczelniami partnerskimi z Uniwersytetu Europejskiego UNA Europa, Uniwersytet Jagielloński zobowiązał się do wspierania procesów wpływających na wyhamowanie kryzysu klimatycznego oraz utraty bioróżnorodności, a także do podnoszenia świadomości i promowania proklimatycznych zachowań wśród społeczności akademickiej.

CEL I: ZRÓWNOWAŻONY, AKTYWNY I BEZPIECZNY UNIWERSYTET

- I.1. Dążenie do stanu, w którym działalność UJ będzie możliwie najmniej szkodliwa dla środowiska i klimatu
- I.2. Wspólny plan dla klimatu i przyrody
- I.3. Rezyliencja, czyli bezpieczeństwo klimatyczne

CEL II: OSZCZĘDNA I PRZYJAZNA DLA KLIMATU I PRZYRODY INFRASTRUKTURA UJ

- II.1. Dążenie do niskoemisyjnej samowystarczalności energetycznej
- II.2. Niskoemisyjna mobilność akademicka
- II.3. Zielono-błękitna infrastruktura Uczelni

CEL III: ODPOWIEDZIALNA CODZIENNOŚĆ NA UJ

- III.1. Zrównoważone, zdrowe i smaczne żywienie uniwersyteckie
- III.2. Odpowiedzialna współpraca
- III.3. Etyczna konsumpcja, odpowiedzialne wybory, zrównoważone gospodarowanie

CEL IV: OTWARTA I PRZYSTĘPNA WIEDZA NAUKOWA NA TEMAT ZMIAN KLIMATU

- IV.1. Powszechna edukacja klimatyczno-ekologiczna na UJ
- IV.2. Szeroka popularyzacja wiedzy na temat kryzysu klimatyczno-ekologicznego
- IV.3. Partnerstwa na rzecz klimatu i przyrody

I.1. Dążenie do stanu, w którym działalność UJ będzie możliwie najmniej szkodliwa dla środowiska i klimatu

Uniwersytet Jagielloński wpływa na efektywność energetyczną poprzez zmniejszanie zużycia energii cieplnej i elektrycznej w funkcjonowaniu i utrzymaniu swoich zasobów.

Działania:

- 1.stosowanie zasady „zielonego biura” we wszystkich jednostkach UJ, tj.: przechowywanie dokumentów w formie elektronicznej (z wyjątkiem tych, które wymagają druku), obieg dokumentów za pośrednictwem systemów elektronicznych (np. EZD, SAP, USOS, Microsoft 365), ograniczanie wykorzystania urządzeń biurowych, które nie są niezbędne w codziennej pracy (drukarki, skanery, faksy etc.),
- 2.monitorowanie zużycia zasobów i emisji gazów cieplarnianych oraz podejmowanie działań zmniejszających to zużycie,
- 3.redukowanie zużycia energii i minimalizowanie jej marnotrawienia we wszystkich jednostkach UJ.

I.2. Wspólny plan dla klimatu i przyrody

Uniwersytet Jagielloński prowadzi dialog ze wspólnotą akademicką w zakresie podejmowanych działań i ich znaczenia dla ochrony klimatu i środowiska, podczas spotkań, warsztatów i seminariów podnoszących świadomość klimatyczno-ekologiczną. Na bazie prowadzonych konsultacji tworzy i aktualizuje szczegółowy plan działania do roku 2030.

Działania:

- 1.opracowanie szczegółowego planu działania do 2030 roku zawierającego: cele, zakładane rezultaty i wskaźniki realizacji, harmonogram działań, kamienie milowe oraz wskazującego jednostki i osoby odpowiedzialne za jego wdrożenie,
 - 2.wdrożenie szczegółowego planu działania do 2030 roku poprzez odpowiednie zarządzanie oparte na otwartym dialogu i konsultacjach strategicznych decyzji ze społecznością akademicką,
 - 3.bieżące monitorowanie działań, jakie UJ podejmuje na rzecz ochrony klimatu i przyrody.
-

I.3. Rezyliencja, czyli bezpieczeństwo klimatyczne

Uniwersytet Jagielloński adaptuje się do konsekwencji zachodzących zmian klimatu.

Działania:

- 1.przygotowanie audytu zagrożeń związanych z narażeniem infrastruktury na skutki zmian klimatu oraz wdrażanie rozwiązań mitygacyjnych i adaptacyjnych bazujących na jego wynikach,
- 2.tworzenie prognoz zagrożeń związanych ze współczesnymi zmianami klimatu i ich konsekwencjami, modelowanie ich przebiegu i skutków, przygotowanie rekomendacji mitygacyjno-adaptacyjnych,
- 3.zapewnianie bezpiecznej nauki i pracy w warunkach nasilających się ekstremalnych zjawisk pogodowych,
- 4.zapewnianie bezpiecznego funkcjonowania infrastruktury UJ, w szczególności archiwów, serwerowni, bibliotek, magazynów danych, w warunkach nasilających się ekstremalnych zjawisk pogodowych,
- 5.udoskonalanie i wprowadzanie nowych praktyk funkcjonowania UJ, tam gdzie to możliwe, poprzez: współdzielenie przestrzeni i sprzętu, dostosowanie harmonogramów pracy i nauczania celem optymalizacji

zużycia energii w relacji do pór roku i dni wolnych od pracy, dostosowanie wyposażenia biur do wymogów cyfryzacji, podnoszenie kompetencji cyfrowych i możliwości technicznych oraz dalsze przygotowanie do elastycznego przechodzenia w tryb pracy zdalnej,

6. rozwijanie zielonej i błękitnej infrastruktury poprzez m.in.: rozszczelnianie podłoża, sadzenie rodzimych gatunków drzew o dużych koronach, tworzenie zielonych dachów i ścian, ograniczanie częstości koszenia trawników.

CEL II

OSZCZĘDNA I PRZYJAZNA DLA KLIMATU I PRZYRODY INFRASTRUKTURA UJ

II.1. Dążenie do niskoemisyjnej samowystarczalności energetycznej

Uniwersytet Jagielloński dąży do stanu, w którym jego działalność jest jak najmniej szkodliwa dla klimatu poprzez monitorowanie zużycia i oszczędne gospodarowanie energią, w tym zwiększenie udziału „zielonej energii” w bilansie energetycznym.

Działania:

1. prowadzenie regularnych audytów energetycznych budynków i infrastruktury UJ oraz stałe monitorowanie zużycia energii,
2. zwiększanie udziału odnawialnych źródeł energii cieplnej i elektrycznej w funkcjonowaniu Uniwersytetu,
3. dążenie do zastąpienia prądu sieciowego prądem generowanym z OZE,
4. podejmowanie działań równoważących (*offsetting*) emisje gazów cieplarnianych poprzez redukcję zużycia energii i zasobów, optymalizowanie użytkowania budynków, powstrzymywanie się od

inwestycji na terenach cennych przyrodniczo oraz rozszerzanie i naturalizowanie terenów zielonych.

II.2. Niskoemisyjna mobilność akademicka

Uniwersytet Jagielloński promuje i wspiera nieskoemisyjny transport podczas realizacji wyjazdów służbowych, dostęp do komunikacji publicznej, rowerów, ścieżek rowerowych, stacji rowerów miejskich, systemów *bike/car sharing* oraz innych proekologicznych rozwiązań dla transportu.

Działania:

- 1.opracowanie i regulacji ułatwiających realizację podróży służbowych niskoemisyjnymi środkami transportu spełniającymi wymogi ochrony klimatu,
 - 2.promowanie i wspieranie dojazdu do Uczelni komunikacją miejską między innymi poprzez współpracę z władzami Miasta Krakowa w zakresie optymalizacji oferty biletowej, zapewnienia dostępu do biletomatów na uczelni, dostosowania tras, częstości przejazdów oraz lokalizacji przystanków (w tym *Park & Ride*) do potrzeb społeczności Uniwersytetu,
 - 3.promowanie i wspieranie dojazdu do Uczelni rowerem poprzez rozwój infrastruktury rowerowej w przestrzeniach zewnętrznych Uniwersytetu oraz współpracę z władzami Miasta Krakowa w zakresie łączenia i rozbudowy systemu dróg rowerowych i ciągów pieszych,
 - 4.ułatwianie współdzielenia miejsc parkingowych np. poprzez wprowadzenie rotacyjnych miejsc parkingowych.
-

II.3. Zielono-błękitna infrastruktura Uczelni

Uniwersytet Jagielloński tworzy i dba o błękitną i zieloną infrastrukturę, gospodarując nią zgodnie z aktualną wiedzą naukową na temat ochrony bioróżnorodności i adaptacji do zachodzących zmian klimatu oraz ich konsekwencji.

Działania:

- 1.opracowanie i wdrażanie spójnej polityki gospodarowania przestrzenią z uwzględnieniem kontekstu klimatyczno-ekologicznego poprzez ocenę zapotrzebowania na nową zabudowę i infrastrukturę uniwersytecką, udoskonalanie planów miejscowych, weryfikowanie dokumentów planistycznych pod względem działań inwestycyjnych oraz audyt stanu budynków istniejących,
- 2.monitorowanie i zapobieganie kolizji ptaków z powierzchniami szklanymi na terenach UJ między innymi poprzez wypracowanie przyjaznych awifaunie specyfikacji dla nowych budynków uwzględniających dobre praktyki sterowania oświetleniem,
- 3.tworzenie nowej zielonej infrastruktury, takiej jak: zielone ściany i dachy, parki kieszonkowe, zieleńce, łąki kwietne, z uwzględnieniem specyfiki danych lokalizacji,
- 4.tworzenie kompostowników celem pozyskania darmowego materiału glebotwórczego do utrzymywania zieleni oraz unikania transportu odpadów zielonych na większe odległości,
- 5.zastępowanie urządzonej zieleni rodzimymi gatunkami w celu ochrony bioróżnorodności poprzez nasadzenia dużych drzew, krzewów oraz innej roślinności przyjaznej dla zapylaczy, z uwzględnieniem specyfiki danych lokalizacji,
- 6.dążenie do ekstensywnego koszenia trawników na jak największym obszarze terenów UJ oraz rezygnacja z kosiarek bijakowych i dmuchaw do liści,
- 7.wprowadzanie rozwiązań małej retencji z uwzględnieniem specyfiki danych lokalizacji poprzez tworzenie drobnych zbiorników w naturalnych obniżeniach terenu, budowę zastawek melioracyjnych, instalację systemów zbierania deszczówki, przebudowę wylotów rynien i podłączenie zbiorników na wodę, pilną likwidację zbędnych

- powierzchni nieprzepuszczalnych, tworzenie ogrodów deszczowych,
8. zwiększanie liczby roślin we wnętrzach budynków, z uwzględnieniem przepisów przeciwpożarowych, potrzeb alergików, oraz bez używania torfu pochodzącego z mokradł i torfowisk,
9. opracowanie i dystrybucja tablic edukacyjnych objaśniających znaczenie niebieskiej i zielonej infrastruktury obecnej na terenach UJ.

CEL III

ODPOWIEDZIALNA CODZIENNOŚĆ NA UJ

III.1. Zrównoważone, zdrowe i smaczne żywienie uniwersyteckie

Uniwersytet Jagielloński zwiększa dostępność pokarmów roślinnych wytwarzanych w sposób zrównoważony, lokalny i sezonowy w ofertach gastronomicznych lokali zlokalizowanych na terenach Uniwersytetu.

Działania:

1. poszerzanie oferty pełnowartościowych posiłków roślinnych bazujących na produktach lokalnych i sezonowych oraz sukcesywne odchodzenie od posiłków zawierających mięso z chowu przemysłowego, produktów odzwierzęcych oraz importowanych z odległych lokalizacji,
2. opracowanie planu minimalizowania marnowania żywności w przestrzeniach UJ oraz kompostowanie odpadów,
3. ułatwianie dostępu do wody pitnej w przestrzeniach UJ poprzez tworzenie ogólnodostępnych pitników i kranów wraz z informacjami o zdatności wody do picia w tym w już dostępnych ujęciach,
4. stworzenie tam gdzie to możliwe i w oparciu o konsultacje ze wspólnotą akademicką kuchni społecznych dostępnych dla całej społeczności UJ,

- 5.rezygnacja z energochłonnych automatów vendingowych zawierających wysoko przetworzoną żywność,
 - 6.korzystanie z cateringu opartego na zdrowych, lokalnych, sezonowych posiłkach roślinnych ze składników produkowanych w sposób zrównoważony.
-

III.2. Odpowiedzialna współpraca

Uniwersytet Jagielloński wybierając podmioty, z których usług lub produktów korzysta oraz świadcząc usługi uwzględnia aspekty etyki społecznej i środowiskowej na przykład: miejsce i sposób produkcji danych dóbr, emisje gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń związanych z ich wytwarzaniem, transportem i utylizacją.

Działania:

- 1.opracowanie i wdrożenie standardów odpowiedzialnej współpracy z podmiotami zewnętrznymi,
- 2.opracowanie i wdrożenie procedur rezygnacji UJ z zamówień produktów i usług ze względu na odpowiedzialność społeczną i środowiskową,
- 3.opracowanie i wdrożenie kryteriów zrównoważonego rozwoju jako obowiązującej zasady przy realizacji zamówień publicznych,
- 4.dążenie do podejmowania współpracy wyłącznie z instytucjami odpowiedzialnymi społecznie i środowiskowo,
- 5.udostępnianie podmiotom zewnętrznym chcącym nawiązać współpracę z Uczelnią obowiązujących w UJ standardów odpowiedzialnej współpracy,
- 6.monitorowanie stopnia egzekwowania przez wspólnotę UJ standardów odpowiedzialnej współpracy,
- 7.dążenie do eliminacji produktów jednorazowego użytku, w szczególności opakowań plastikowych, we wszystkich punktach sprzedaży na terenie Uczelni oraz podejmowanie w tym celu

współpracy z partnerami zewnętrznymi, promowanie wykorzystywania opakowań i innego rodzaju produktów tylko wielorazowego użytku.

III.3. Etyczna konsumpcja, odpowiedzialne wybory, zrównoważone gospodarowanie

Uniwersytet Jagielloński aktywnie wspiera wspólnotę Uczelni i wszystkie jej jednostki organizacyjne w etycznej konsumpcji dóbr, podejmowaniu odpowiedzialnych codziennych wyborów i zrównoważonym gospodarowaniu zasobami.

Działania:

- 1.opracowanie i aktualizowanie listy rekomendowanych, jak najmniej szkodliwych dla środowiska produktów wykorzystywanych na Uczelni tj. papieru, środków higieny i środków czystości i in.,
- 2.dążenie do minimalizowania zużycia produktów papierowych, korzystanie z artykułów pochodzących z recyklingu,
- 3.opracowanie i wdrażanie dobrych praktyk w zakresie kserowania materiałów, oszczędnego kserowania i drukowania, ograniczanie obiegu dokumentów papierowych na rzecz korzystania z rozwiązań elektronicznych,
- 4.dążenie do redukcji liczby drukowanych na Uczelni magazynów na rzecz wersji elektronicznych oraz promowanie wydawania przez Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego i Bibliotekę Jagiellońską ebooków przystosowanych do indywidualnego wydruku,
- 5.ograniczanie ilości przygotowywanych materiałów promocyjnych oraz współpraca z firmami wykorzystującymi przy ich produkcji materiały naturalne i pochodzące z recyklingu,
- 6.wspieranie współpracy pomiędzy jednostkami UJ obejmujące współdzielenie materiałów konferencyjnych,
- 7.opracowanie i wdrożenie dobrych praktyk mających na celu redukcję zużycia energii oraz jednorazowego plastiku w prowadzonych pracach badawczych i dydaktyce,

8.dalsze udoskonalanie systemu segregacji odpadów.

CEL IV

OTWARTA I PRZYSTĘPNA WIEDZA NAUKOWA NA TEMAT ZMIAN KLIMATU

IV.1. Powszechna edukacja klimatyczno-ekologiczna na UJ

Uniwersytet Jagielloński dba o przekazywanie oraz poszerzanie rzetelnej i aktualnej wiedzy naukowej wśród całej społeczności akademickiej, w tym wiedzy na temat istotnych wyzwań współczesności, do których należy kryzys klimatyczno-ekologiczny.

Działania:

- 1.przygotowanie opartego na wynikach badań naukowych, flagowego kursu online (MOOC) dostępnego dla całej społeczności UJ, który w sposób przystępny przybliży zagadnienia zachodzących zmian klimatu oraz objaśnia założenia i cele Strategii klimatyczno-ekologicznej UJ do 2030 r.,
- 2.tworzenie, aktualizacja oraz udostępnianie szkoleń z zakresu wiedzy i możliwych działań mitygacyjnych i adaptacyjnych dotyczących zachodzących zmian klimatu i ich wpływu na pracę i studiowanie w UJ, promowanie dostępnych kursów i szkoleń dotyczących współczesnych zmian klimatu wśród społeczności UJ,
- 3.wspieranie jednostek UJ w przygotowaniu dostosowanej do specyfiki kształcenia oferty kursów dotyczących współczesnych zmian klimatu,
- 4.wspieranie i rozwijanie edukacji w zakresie codziennych decyzji i wyborów przyjaznych dla klimatu i przyrody, poprzez skierowane do społeczności UJ cyklicznych akcji edukacyjnych poruszających kwestie związane z działalnością proklimatyczną i proekologiczną UJ.

IV.2. Szeroka popularyzacja wiedzy na temat kryzysu klimatyczno-ekologicznego

Uniwersytet Jagielloński wspiera otwartą i bezpłatną popularyzację wiedzy na temat zachodzących zmian klimatu i utraty bioróżnorodności w sposób przystępny dla otoczenia społecznego.

Działania:

1. upowszechnianie rzetelnych informacji o stanie ekosystemów i klimatu oraz przeciwdziałanie propagowaniu dezinformacji, denializmu i tzw. fake newsów, poprzez włączanie się UJ w wydarzenia popularyzujące wiedzę, dostępne dla szerokiego grona odbiorców,
 2. organizowanie i promowanie przez UJ cyklicznych „Tygodni dla klimatu”, kongresów oraz innych wydarzeń, podczas których komunikowana jest aktualna wiedza naukowa na temat kryzysu klimatyczno-ekologicznego,
 3. wspieranie osób pracujących na UJ w popularyzowaniu wiedzy na temat kryzysu klimatyczno-ekologicznego,
 4. prowadzenie szkoleń osób zajmujących się upowszechnianiem aktualnej wiedzy na temat kryzysu klimatyczno-ekologicznego w regionie np. we współpracy z Krakowskim Centrum Edukacji Klimatycznej.
-

IV.3. Partnerstwa na rzecz klimatu i przyrody

Uniwersytet Jagielloński jako wspólnota akademicka współdziała na rzecz klimatu i przyrody: w ramach Uczelni, ze społecznością lokalną i samorządem, władzami krajowymi i instytucjami międzynarodowymi.

Działania:

1. poszerzanie współpracy z polskimi i zagranicznymi instytucjami naukowymi celem wdrażania praktyk zmierzających do neutralności klimatycznej uczelni,
2. wspieranie implementacji polityk klimatycznych na szczeblu samorządowym, krajowym i międzynarodowym, z uwzględnieniem merytorycznego wsparcia osób podejmujących decyzje,
3. współpraca z działającymi na rzecz klimatu i przyrody inicjatywami i organizacjami społeczeństwa obywatelskiego, takimi jak: organizacje pozarządowe, ruchy miejskie, oddolne inicjatywy,
4. współpraca z podmiotami społeczno-gospodarczymi w ramach badań aplikacyjnych z zakresu mitygacji, rezyliencji i adaptacji klimatycznej,
5. aktualizowanie dostępnej bazy osób, projektów i inicjatyw mających na celu ograniczanie negatywnego wpływu na klimat i przyrodę oraz adaptacji do zmian klimatu,
6. tworzenie sprzyjających warunków oraz aktywne wspieranie grup osób studiujących i pracujących w UJ angażujących się w debatę o klimacie i przyrodzie.